

Halvårsrapport for Pædagogernes Pension

Ledelsesberetning for 1. halvår 2018

Den positive udvikling fortsætter

Den positive udvikling i Pædagogernes Pension er fortsat i 1. halvår 2018:

- Pædagogernes Pension blev i maj kåret som årets arbejdsmarkedspensions-selskab 2018.
- Formueafkastet i markedsrente blev på 1,1 pct. i første halvår, hvilket placerer Pædagogernes Pension som nr. 1 på afkast af analysebureauet Morningstar.
- Medlemmerne har fået tilskrevet en depotrente efter skat på op til 1,5 pct.
- Medlemmernes betaling for administration er uændret og udgør 348 kr. om året, og vores administrationsomkostninger er derved fortsat blandt de laveste i marked.
- Rådgivningsindsatsen og medlemskontakten er styrket betydeligt.
- Medlemsantallet udviser fortsat positiv udvikling og pensionsordningen er i vækst.
- Fortsat fokus på ansvarlige investeringer og skat – hvor Pædagogernes Pension har sat nye standarder.

Årets pensions-selskab 2018

Mediet FinansWatch og revisions-selskabet Ernst & Young kårede i maj måned Pædagogernes Pension som årets bedste pensions-selskab inden for arbejdsmarkedspensions-selskaber. Prisen gives på baggrund af nøgletal for afkast og omkostninger – og her blev Pædagogernes Pension samlet nr. 1. Det er vi stolte af. Det cementerer den værdiskabelse, som vi giver til de pædagoger, der er medlem i Pædagogernes Pension.

Pædagogorienteret rådgivning bringer os tættere på vores pædagoger

Vi har i første halvår af 2018 styrket vores ambitiøse medlemsstrategi om at rådgive på de kanaler – analoge og digitale – som vores medlemmer bruger. Medlemmerne skal opleve, at det er nemt at få rådgivning, når der er behov for det, og vi går op i at kommunikere i et enkelt og letforståeligt sprog. Herudover arbejdes der med en innovativ digital dialogplatform, hvor det enkelte medlem vil føle sig genkendt på tværs af kanaler og kontaktpunkter – baseret på stamdata og adfærdsmønstre.

Det stærke samarbejde med BUPL om at nå vores medlemmer er blevet yderligere forstærket i første halvår 2018, især ved personlige rådgivningsmøder i BUPL-afdelinger, hvor pædagoger har fået mulighed for at booke personlig rådgivning. Der arbejdes på at tilbyde dette i hele landet til efteråret 2018. Pædagogernes Pension har derfor ansat pædagoger, som fagligt opkvalificeres til at blive pensionsrådgivere og fremadrettet vil varetage en stor del af den personlige rådgivning til vores pædagoger. Hos os er det pædagoger, der har rådgivningsmøder med pædagoger. Det, mener vi, er pædagogorienteret rådgivning.

Antallet af aftaler i PBU Weekendpension – det supplerende opsparingstilbud – er næsten fordoblet siden starten af 2017, og indbetalingerne i første halvår af 2018 er på niveau med hele 2017.

Vi har leveret på den dobbelte bundlinje

Sammen med vores delegerede pædagoger har vi defineret en dobbelt bundlinje, der indebærer, at vi lægger samme høje vægt på afkast som på ansvarlighed i investeringerne. Alle investeringer skal overholde vores rammer vedrørende miljø, sociale forhold og god selskabsledelse. Det sikrer vi ved, at vores ESG-funktion - som den første i et pensions-selskab i Danmark - har vetoret over alle vores investeringer. Dermed er funktionen centralt placeret i forundersøgelser af potentielle samarbejdspartnere og i vurderingen af investeringers mulige sociale og miljømæssige påvirkninger. Eksempelvis sikrer vi med opfyldelsen af vores klare skattepolitik, at der betales korrekt skat af investeringer lokalt i værtslandet og i Danmark. Vi går desuden i aktiv dialog med udvalgte multinationale selskaber, som anvender en kontroversiel og kritisabel skattepraksis, for at påvirke dem til at introducere forståelige og gennemsigtige skattestrukturer.

Formueafkast

Fra 2003 har medlemmerne i Pædagogernes Pension haft en pensionsordning med markedsrente og fra 2015 også med livscyklus – det vil sige, at investeringspolitikken er aldersafhængig med højere risiko for de yngste og lavere risiko for de ældste. Der er i 1. halvår 2018 opnået et gennemsnitligt formueafkast i livscyklus på 1,1 pct. Medlemmerne har siden ordningens start i 2003 opnået et gennemsnitligt formueafkast på 6,6 pct. Pædagogernes Pension har efter indførslen af livscyklus i 2015 opnået et af branchens bedste afkast, jf. opgørelser i Morningstar, som er et uafhængigt analyseselskab.

Tabel 1. Formueafkast i Pensionspakken

Pensionspakken	Gennemsnit		Gennemsnit
	2003-201806	2009-201806	1. halvår 2018
Gennemsnit i Livscyklus	6,6%	9,3%	1,1%
Ved alderen 45	6,8%	9,7%	1,2%
Ved alderen 65	6,3%	8,9%	1,1%
Ved alderen 75+	6,2%	8,6%	1,0%

Depotrente

Depotrenten i en markedsrenteordning modsvarer det opnåede formueafkast fratrukket PAL-skat og omkostninger. De yngste medlemmer har ved halvåret fået en depotrente på 1,5 pct., mens depotrenten for de ældste medlemmer var på 1,4 pct. Medlemmerne under 45 år har siden ordningens start i 2003 opnået en gennemsnitlig årlig depotrente på 5,5 pct. efter skat og omkostninger. I en markedsrenteordning vil depotrenten fra tid til anden kunne blive negativ, hvis afkastet er negativt.

Fortsat lave administrationsomkostninger

I 2018 er betalingen for administration fortsat en fast pris på 348 kr. årligt. Herved fastholder Pædagogernes Pension sin placering blandt de allerbilligste ordninger i Danmark. Baggrunden for Pædagogernes Pensions lave omkostninger til administration er de seneste års målrettede arbejde mod en enkel pensionsordning på markedsrente, der bedst muligt dækker pædagogernes behov, samt øget fokus på interne omkostninger samt omkostninger til samarbejdspartnere.

Pædagogernes Pensions bestyrelse, revisionsudvalg og direktion

På generalforsamlingen den 5. april 2018 blev Kim Hyttel genvalgt som medlemsvalgt bestyrelsesmedlem for en ny fire-årig periode. Endvidere er Anne Madsen udpeget som nyt bestyrelsesmedlem for fire år af Kommunernes Landsforening. Anne Madsen er medlem af byrådet i Sorø Kommune og afløser det tidligere bestyrelsesmedlem, Andreas Liske Keil.

Samfundsansvar

Pædagogernes Pensions grundlag for samfundsansvar hviler på tilslutningen til FN's Global Compact 10 principper om basisværdier inden for menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljøbeskyttelse og antikorrupsion. Der er fuld åbenhed omkring alle aktieinvesteringer, idet der på Pædagogernes Pensions hjemmeside er en liste over aktuelle aktieinvesteringer.

Udøvelsen af aktivt ejerskab sker i samarbejde med Pædagogernes Pensions eksterne rådgiver, der overvåger investeringerne i forhold til blandt andet Global Compact. Det sker ved at føre dialog med selskaberne om sociale, miljømæssige og etiske forhold samt ved stemmeafgivning på børsnoterede virksomheders generalforsamlinger.

I 2018 har Pædagogernes Pension fortsat fokus på ansvarlig skat. Arbejdet vedrører bl.a. selskaber i porteføljen, som anvender en aggressiv og systematisk skattetænkning og ikke lever op til Pædagogernes Pensions mål om gennemsigtige og forståelige skattestrukturer. Pensionskassen har desuden gennemført en ekstern undersøgelse af skattecompliance i seks noterede fondsinvesteringer. Undersøgelsen viste, at ingen af investeringerne er tilrettelagt med skatteunddragelse som formål. Desuden identificerede undersøgelsen områder, hvor Pædagogernes Pension kan forbedre den skattemæssige due diligence. Disse vil blive indarbejdet i pensionskassens investeringsproces.

Forventninger 2. halvår af 2018

Markedsudviklingen har været overvejende positiv i 1. halvår 2018 og ultimo juni lå afkastet i markedsrente på 1,1 pct. Der har således været positive afkast i alle Pædagogernes Pensions tre overordnede aktivklasser: obligationer, aktier og øvrige aktiver. Som ventet ved årets begyndelse tegner afkastet i 2018 til at blive mindre end i 2017, men det er fortsat forventningen, at Pædagogernes Pension for hele 2018 kan opnå en positiv forrentning af depotterne for alle i livscyklusproduktet.

For 2. halvår 2018 er forventningen, at risikoaktiver under ét, først og fremmest aktier, kommer til at give beskedne, men positive afkast i kølvandet på et fortsat globalt økonomisk opsving, anført af USA. Nominelle obligationer ventes også fortsat at give beskedne afkast som følge af et lavt renteniveau.

Når det globale opsving ikke forventes at give høje afkast på aktier, skyldes det både, at aktierne tog lidt forskud på "de gode tider" i 2017, og at der er en række usikkerhedsfaktorer, der holder aktierne tilbage. Det er først og fremmest truslen om en mere omfattende global handelskrig mellem USA på den ene side og en række lande og regioner på den anden. Hertil kommer usikkerhed omkring Storbritanniens udtræden af EU, der efter planen skal ske i foråret 2019. Endelig er der specielt i USA risiko for højere inflation som følge af et stramt arbejdsmarked. Hvis det bliver til virkelighed, vil pengepolitikken i USA blive strammet. Det vil formentlig føre til et højere globalt renteniveau.

Resultat

Der er i 1. halvår 2018 opnået et renteresultat på 49 mio. kr., et risikoresultat på 8 mio. kr. og et omkostningsresultat på 1 mio. kr. herudover har renteændringer bidraget med 13 mio. kr. Resultatet til fordeling mellem medlemmer og egenkapitalen blev således 71 mio. kr. Der er tilskrevet medlemmerne 130 mio. kr. inkl. 98 mio. kr. i forbindelse med transformationsbonus. Pædagogernes Pension opnåede derved et resultat på -59 mio. kr. mod 126 mio. kr. i 1. halvår 2017.

Medlemsbidrag udgjorde for halvåret 1.432 mio. kr. mod 1.384 mio. kr. i 1. halvår 2017 svarende til en stigning på 59 mio. kr. eller 3,5 pct.

De udbetalte ydelser til medlemmerne udgjorde 829 mio. kr. i 1. halvår 2018 svarende til en stigning på 12,5 pct. i forhold til 1. halvår 2017.

Egenkapital og solvens

Egenkapitalen er pr. 30. juni 2018 opgjort til 3.844 mio. kr., hvilket er 59 mio. kr. mindre end ved udgangen af 2017 svarende til halvårets resultat. Basiskapitalen til dækning af solvenskapitalkravet udgør 3.762 mio. kr. pr. 30. juni 2018, jf. note 3.

Solvenskapitalkravet (SCR) er pr. 30. juni 2018 opgjort til 1.054 mio. kr., hvilket er 386 mio. kr. mindre end ved udgangen af 2017. Faldet i solvenskapitalkravet kan henføres til ændringer i opgø-

relsen af renterisikoen i standardmodellen, hvor der er krav om opgørelse ved såkaldt fuld re-prising (FRP). SCR var derfor midlertidigt forhøjet pr. 31. december 2017, indtil datagrundlaget i 1. halvår 2018 var fuldt indfaset.

Ved opgørelsen af SCR anvender Pædagogernes Pension standardmodellen i Solvens II-forordningen uden anvendelse af volatilitetsjusteret rentekurve og uden anvendelse af et reduceret stød til infrastrukturinvesteringer.

Risikostyring i Pædagogernes Pension

Pædagogernes Pension opgør løbende basiskapital, solvenskapitalkrav samt en 5-årig kapitalplan som en del af risikostyringen.

For en mere detaljeret omtale af risikostyringen i Pædagogernes Pension henvises til Årsrapport 2017, som er tilgængelig på www.pbu.dk.

Solvens II

Solvens II indebærer fælles EU-regler for forsikringsselskaber og pensionskasser – herunder for Pædagogernes Pension. Reglerne omfatter blandt andet de solvenskapitalkrav, som Pædagogernes Pension skal opfylde for at kunne modstå store uforudsete tab. Solvens II indeholder også regler om selskabernes ledelse og organisation, ligesom der er regler for risikostyring og for rapportering til offentligheden og Finanstilsynet.

Pædagogernes Pension har som følge af Solvens II-kravene udpeget nøglepersoner på områderne aktuariat, compliance, risikostyring og internal audit. Pædagogernes Pension har valgt at outsource den udførende del af internal audit til et eksternt revisionsfirma.

Pædagogernes Pension har i 2018, med baggrund i krav under Solvens II, udarbejdet Rapport om Solvens og Finansiell Situation (SFCR) i medfør af nye lovkrav hjemlet i EU-forordning og lov om finansiell virksomhed. Rapporten er offentliggjort på www.pbu.dk.

Pensionsvirksomhed

Pensionspakken

Medlemmernes opsparing forrentes med det opnåede afkast på investeringsaktiverne fratrukket investeringsomkostninger, skat og eventuel henlæggelse til egenkapitalen.

Tabel 2. Depotrente, Pensionspakken, januar 2003 – juni 2018

Livscyklus	Gennemsnit 2003-201806	Gennemsnit 2009-201806	1. halvår 2018
Ved alderen -45	5,5%	7,4%	1,5%
Ved alderen 65	5,1%	6,8%	1,5%
Ved alderen 75+	5,0%	6,6%	1,4%

Tabel 2 viser, at medlemmerne i Pensionspakken i aldersgruppen op til og med 45 år siden Pensionspakkens etablering 1. januar 2003 har opnået en gennemsnitlig årlig depotrente på 5,5 pct. efter skat (15,5 år).

Medlemsudviklingen

Pædagogernes Pension havde 113.785 medlemmer pr. 30. juni 2018. Antallet af medlemmer er dermed steget med 1,2 pct. siden udgangen af 2017.

Tabel 3. Medlemmer og pensionister, ultimo juni 2018

(antal)	1. halvår 2018	2017
Betalende medlemmer*	67.724	67.240
Hvilende medlemmer	28.140	28.045
Pensionerede medlemmer	17.921	17.189
Medlemmer, i alt	113.785	112.474
Alderspensionister	15.331	14.528
Invalidepensionister	2.590	2.661
Pensionerede medlemmer, i alt	17.921	17.189
Ægtefællepensionister	1.030	1.019
Børnepensionister	553	586
Børne- og ægtefællepensionister, i alt	1.583	1.605

*: Inklusive bidragsfrit dækkede.

Ledelsespåtegning

Bestyrelsen og direktionen har dags dato behandlet og godkendt halvårsrapporten for 1. halvår 2018 Pædagogernes Pension.

Halvårsrapporten er aflagt i overensstemmelse med Lov om finansiel virksomhed.

Halvårsrapporten giver et retvisende billede af koncernens og pensionskassens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 30. juni 2018 samt af resultatet af koncernens og pensionskassens aktiviteter for perioden 1. januar til 30. juni 2018.

Ledelsesberetningen indeholder en retvisende redegørelse for udviklingen og aktiviteterne i koncernen og pensionskassen samt en beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer som koncernen og pensionskassen kan påvirkes af.

Halvårsrapporten er ikke revideret af den valgte uafhængige revision.

København, den 29. august 2018

Direktionen

Sune Adam Wilhelm A Schackefeldt

Bestyrelsen

Claus Omann Jensen (Formand)

Lasse Bjerg Jørgensen (1. næstformand)

Torstein Grubb (2. næstformand)

Steffen Poulsen

Kim Hyttel

Mette Aagaard Larsen

Anne Madsen

Lis Skovbjerg

Leif Hasager

Koncernforhold og konsolideringspraksis

Koncernregnskab omfatter Pædagogernes Pension – pensionskassen for pædagoger (moderselskab), det 100 pct. ejede PBU Invest Holding P/S, det 100 pct. ejede ejendomsaktieselskab PBU Bolig A/S, de 100 pct. ejede ejendomsudviklingsselskaber Ejendomsudvikling Flintholm Have P/S, Bygmester Have ApS og PBU Ejendomsudvikling ApS, det 95 pct. ejede ejendomsudviklingsselskab Nyborg Midtermole ApS, samt investeringsforeninger og afdelinger heraf, der er under Pædagogernes Pensions kontrol.

Regnskabets hovedtal for moderselskabet

Table 4. Regnskabets hovedtal (Pædagogernes Pension)

(mio. kr.)	30. juni 2018	30. juni 2017	Ændring	Ændring i pct
Medlemsbidrag	1.432	1.384	48	3,4%
Pensionsydelse	829	737	92	12,5%
Investeringsafkast efter PAL-skat	589	2.155	-1.566	-72,7%
Administrationsomkostninger	20	18	2	11,4%
Resultat	-59	126	-186	-146,9%
Pensionshensættelser	4.017	3.936	81	2,1%
Hensættelser til unit-linked	57.757	53.721	4.035	7,5%
Hensættelser til pensionsaftaler og investeringskontrakter, i alt	61.774	57.658	4.117	7,1%
<i>Heraf kollektivt bonuspotentiale</i>	<i>1.747</i>	<i>1.588</i>	<i>159</i>	<i>10,0%</i>
Egenkapital	3.844	3.854	-11	-0,3%
<i>Basiskapital (anvendes til dækning af solvens)</i>	<i>3.762</i>	<i>3.812</i>	<i>-49</i>	<i>-1,3%</i>
<i>Solvenskapitalkrav (SCR)</i>	<i>1.054</i>	<i>1.328</i>	<i>-274</i>	<i>-20,6%</i>
<i>Minimumskapitalkrav (MCR)</i>	<i>474</i>	<i>537</i>	<i>-63</i>	<i>-11,7%</i>
Aktiver (koncern)	69.078	69.077	1	0,0%

Resultatopgørelse

Alle beløb i tusind kr.	Note	Pensionskassen		Koncernen	
		30.06.2018	30.06.2017	30.06.2018	30.06.2017
Bruttomedlemsbidrag		1.431.973	1.384.471	1.431.973	1.384.471
Medlemsbidrag f.e.r., i alt		1.431.973	1.384.471	1.431.973	1.384.471
Indtægter fra tilknyttede virksomheder		16.727	25.656		
Indtægter fra associerede virksomheder		55.243	34.310	55.243	34.310
Indtægter af investeringsejendomme		7.108	8.104	27.755	33.760
Renteindtægter og udbytter m.v.		546.696	525.486	1.062.309	1.008.134
Kursreguleringer		159.728	1.987.996	-284.688	1.578.137
Renteudgifter		-54.590	-6.357	-54.930	-6.357
Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed		-30.643	-30.404	-105.421	-103.192
Investeringsafkast, i alt		700.268	2.544.791	700.268	2.544.791
Pensionsafkastskat		-111.129	-390.001	-111.129	-390.001
Investeringsafkast efter pensionsafkastskat		589.139	2.154.790	589.139	2.154.790
Pensionsydelse f.e.r., i alt		-828.662	-736.812	-828.662	-736.812
Ændring i pensionshensættelser f.e.r.		-1.231.666	-2.658.062	-1.231.666	-2.658.062
Pensionsmæssige driftsomkostninger f.e.r., i alt		-20.068	-18.022	-20.068	-18.022
Overført investeringsafkast		-35.115	-133.655	-35.115	-133.655
PENSIONSTEKNISK RESULTAT		-94.399	-7.289	-94.399	-7.289
Egenkapitalens investeringsafkast		41.739	157.846	41.739	157.846
RESULTAT FØR SKAT		-52.661	150.557	-52.661	150.557
Pensionsafkastskat for egenkapital		-6.624	-24.191	-6.624	-24.191
PERIODENS RESULTAT		-59.284	126.366	-59.284	126.366
Anden totalindkomst		0	0	0	0
PERIODENS TOTALINDKOMST		-59.284	126.366	-59.284	126.366

Periodens resultat overføres til egenkapitalen.

Balance – Aktiver

Alle beløb i tusind kr.	Note	Pensionskassen		Koncernen	
		30.06.2018	31.12.2017	30.06.2018	31.12.2017
Investeringsjendomme		73.658	39.814	193.200	111.366
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder		186.180	182.970	-	-
Kapitalandele i associerede virksomheder		193.472	180.842	193.472	180.842
Investeringer i tilknyttede og associerede virksomheder, i alt		379.652	363.813	193.472	180.842
Kapitalandele		585.715	578.622	3.502.320	3.713.687
Investeringsforeningsandele		4.405.693	4.553.595	1.042.839	976.169
Obligationer		1.584.708	1.577.407	1.842.499	1.873.840
Indlån i kreditinstitutter		965.209	821.745	1.108.858	1.010.885
Afledte finansielle instrumenter		3.124	11.740	-11.058	59.595
Andre finansielle investeringsaktiver, i alt		7.544.450	7.543.109	7.485.457	7.634.177
INVESTERINGSAKTIVER, I ALT		7.997.759	7.946.735	7.872.129	7.926.385
INVESTERINGSAKTIVER TILKNYTTET					
MARKEDSRENTETPRODUKTER		60.274.865	57.615.640	60.274.865	57.615.640
Tilgodehavender i forbindelse med direkte pensionsforretninger hos pensionstagere		10.100	6.686	10.100	6.686
Tilgodehavender hos tilknyttede virksomheder		1.134	7.280	-	-
Andre tilgodehavender		13.914	11.592	20.117	15.902
TILGODEHAVENDER, I ALT		25.148	25.558	30.217	22.587
Udskudt pensionsafkastskat		265.573	155.145	265.573	155.145
Likvide beholdninger		223.609	161.036	223.893	161.320
ANDRE AKTIVER, I ALT		489.182	316.182	489.466	316.466
Tilgodehavende renter		94.197	59.735	182.539	111.749
Andre periodeafgrænsningsposter		97.830	99.182	228.513	182.484
PERIODEAFGRÆNSNINGSPOSTER, I ALT		192.027	158.917	411.052	294.233
AKTIVER, I ALT		68.978.981	66.063.031	69.077.729	66.175.310

Balance – Passiver

Alle beløb i tusind kr.	Note	Pensionskassen		Koncernen	
		30.06.2018	31.12.2017	30.06.2018	31.12.2017
Sikkerhedsfond		118.986	118.986	118.986	118.986
Overført resultat	2	3.724.712	3.783.996	3.724.712	3.783.996
EGENKAPITAL		3.843.698	3.902.982	3.843.698	3.902.982
Minoritetsinteresse		-	-	2.535	1.543
EGENKAPITAL, I ALT	3	3.843.698	3.902.982	3.846.233	3.904.525
Hensættelser til markedsrenteprodukter	4	57.756.675	56.508.326	57.756.675	56.508.326
Pensionshensættelser til gennemsnitsrenteprodukter	5	4.017.413	4.034.096	4.017.413	4.034.096
HENSÆTTELSER TIL PENSIONSÅFTALER OG INVESTERINGSKONTRAKTER, I ALT		61.774.088	60.542.422	61.774.088	60.542.422
Gæld angående afledte finansielle instrumenter		220.722	131.886	220.722	131.886
Gæld til kreditinstitutter		2.705.350	1.180.273	2.705.350	1.180.273
Gæld til tilknyttede virksomheder		3.449	3.449	-	-
Skyldig pensionsafkastskat		225.209	227.497	225.209	227.497
Anden gæld		188.440	48.087	288.103	162.272
GÆLD, I ALT		3.343.170	1.591.191	3.439.384	1.701.928
PERIODEAFGRÆNSNINGSPOSTER		18.025	26.436	18.025	26.436
PASSIVER, I ALT		68.978.981	66.063.031	69.077.729	66.175.310

Egenkapitalopgørelse

Egenkapital pr. 1. januar	3.902.982	3.728.008	3.902.982	3.728.008
Overført af årets resultat	-59.285	174.974	-59.285	174.974
Egenkapital	3.843.698	3.902.982	3.843.698	3.902.982
Minoritetsinteresse	-	-	2.535	1.543
Egenkapital, i alt	3.843.698	3.902.982	3.846.233	3.904.525

Noter

Note 1

Anvendt regnskabspraksis

Koncernens og pensionskassens årsregnskab er aflagt i overensstemmelse med Lov om finansiel virksomhed samt Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser.

Anvendt regnskabspraksis er uændret i forhold til sidste år.

I resultatet, balancen og noter kan afrundinger medføre, at summer ikke kan afstemmes.

Væsentlige regnskabsmæssige skøn

Ved regnskabsudarbejdelsen anvendes der skøn og vurdering, som påvirker størrelsen af aktiver og forpligtelser.

De væsentligste skøn og vurderinger vedrører værdiansættelsen af unoterede investeringsaktiver (kapitalandele og investeringsejendomme) samt løbetidsafhængig diskonteringsssats og forudsætninger om invaliditet og dødelighed ved opgørelsen af hensættelser til gennemsnitsrenteprodukter.

Hensættelser til pensionsaftaler og investeringskontrakter

Opgørelse af hensættelser til pensionsaftaler og investeringskontrakter på gennemsnitsrente foretages på grundlag af aktuarmæssige forudsætninger om bl.a. levetid, invaliditet og medlemsadfærd samt ved anvendelse af den af EIOPA offentliggjorte diskonteringsrentekurve uden tillæg. For levetid anvender Pædagogernes Pension det af Finanstilsynet i 2017 opdaterede benchmark for forudsætninger om levetid.

Pædagogernes Pension har i mindre omfang ugaranterede ordninger på gennemsnitsrente. Pædagogernes Pensions præsentation i regnskabet af hensættelser på disse ordninger på forsikringsklasse I vises med garanterede ydelser, uagtet at disse er ugaranterede.

Unoterede investeringsaktiver

Dagsværdien af unoterede investeringsaktiver fastlægges ved hjælp af værdiansættelsesmetoder, der har til formål at fastlægge den transaktionspris, som ville fremkomme i en handel på måletidspunktet imellem uafhængige parter.

Ved værdiansættelsen af unoterede kapitalandele, hvor rapporteringen om investeringernes dagsværdi modtages med tidsmæssig forsinkelse, har ledelsen indhentet supplerende oplysninger om prisudviklingen siden den seneste modtagne rapportering og frem til balancedagen eller foretaget et skøn over dagsværdien på balancedagen.

Dagsværdi af ejendomme er opgjort efter afkastmetoden på grundlag af forventede driftsafkast på den enkelte ejendom samt et tilknyttet forrentningskrav baseret på markedsforholdene. Ejendomme, der er sat til salg, er vurderet til forventet salgsværdi. Til at understøtte dagsværdiopgørelsen er der indhentet eksterne mæglervurderinger.

Benchmark for levetid

Pædagogernes Pension anvender det af Finanstilsynet i 2017 opdaterede benchmark for forudsætninger om levetid.

Dagsværdi af ejendomme

Dagsværdi af ejendomme er opgjort efter afkastmetoden på grundlag af forventede driftsafkast på den enkelte ejendom samt et tilknyttet forrentningskrav baseret på markedsforholdene. Ejendomme, der er sat til salg, er vurderet til forventet salgsværdi.

Principper for fordeling af overskud

Bonus vedrørende rente, risiko og administration gives forlods til medlemmerne i henhold til de bonussatser, der anmeldes til Finanstilsynet forud for eller i løbet af året. For markedsrenteordninger opgøres og fordeles årets afkast efter fradrag af investeringsomkostninger. Årets regnskabsmæssige resultat fordeles derefter mellem medlemmerne og egenkapitalen i overensstemmelse med kontributionsprincippet og efter regler anmeldt til Finanstilsynet. Efter de anmeldte principper tilfalder 20 pct. af risikoresultatet egenkapitalen, mens administrationsresultatet fuldt ud tilfalder egenkapitalen. Herudover tildeles egenkapitalen en andel af renteresultatet svarende til 5 pct. af forsikringsklasse I's forholdsmæssige andel af egenkapitalen. Tab vedrørende de enkelte kontributionsgrupper, der dækkes af egenkapitalen, kan, hvis det er muligt, hentes i det efterfølgende regnskabsår fra de enkelte gruppers individuelle og kollektive bonuspotentialer.

Koncernforhold og konsolideringspraksis

Koncernregnskab omfatter Pædagogernes Pension – pensionskassen for pædagoger (moderselskab), det 100 pct. ejede PBU Invest Holding P/S, det 100 pct. ejede ejendomsaktieselskab PBU Bolig A/S, de 100 pct. ejede ejendomsudviklingsselskaber Ejendomsudvikling Flintholm Have P/S, Bygmester Have ApS og PBU Ejendomsudvikling ApS, det 95 pct. ejede ejendomsudviklingsselskab Nyborg Midtermole ApS, samt investeringsforeninger og afdelinger heraf, der er under Pædagogernes Pensions kontrol. Koncernregnskabet er udarbejdet på

grundlag af reviderede regnskaber for de virksomheder, der indgår i konsolideringen. Konsolideringen er foretaget ved sammenlægning af ensartede regnskabsposter og ved eliminerings af koncernmellemliggende samt af koncerninterne indtægter og udgifter. Der er foretaget udligning af den bogførte værdi af kapitalandelene for de dattervirksomheder, der indgår i konsolideringen, med andelen i dattervirksomhedernes egenkapital. Koncerninterne transaktioner er foretaget på et skriftligt grundlag og afregnes på markedsvilkår eller på omkostningsdækkende basis. Nyerhvervede eller nystiftede virksomheder indregnes i koncernregnskabet fra anskaffelsestidspunktet eller fra det tidspunkt, der opnås bestemmende indflydelse. Solgte eller afviklede virksomheder indregnes i den konsoliderede resultatopgørelse frem til afståelsestidspunktet. Sammenligningstal korrigeres ikke for nyhvervede, solgte eller afviklede virksomheder.

Minoritetsinteressernes forholdsmæssige andel af de konsoliderede virksomheders resultat og egenkapital opføres særskilt i tilknytning til resultatopgørelsen og som en del af egenkapitalen.

Generelt om indregning og måling

Aktiver indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde Pædagogernes Pension, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når en tidligere begivenhed har en retlig eller faktisk forpligtelse, og det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå Pædagogernes Pension, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Køb og salg af finansielle instrumenter indregnes på afviklingsdagen, og indregningen ophører, når retten til at modtage/afgive pengestrømme fra det finansielle aktiv og passiv er udløbet, eller hvis det er overdraget. Købs- eller salgstransaktioner, som på balancedagen endnu ikke er afviklet, indgår i resultatopgørelsen med deres avance eller tab.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til dagsværdi. Dog indregnes materielle aktiver ved første indregning til kostpris. Måling efter første indregning sker som beskrevet for hver enkelt regnskabspost nedenfor. Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelige risici og tab, der fremkommer, inden årsrapporten aflægges, og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen.

I resultatopgørelsen indregnes indtægter i takt med, at de indtjenes, mens omkostninger indregnes med de beløb, der vedrører regnskabsåret. Værdireguleringer af finansielle aktiver og forpligtelser indregnes i resultatopgørelsen som finansielle indtægter eller finansielle omkostninger.

Indtægter og udgifter periodiseres pr. balancedagen efter almindeligt anerkendte principper. Gevinster og tab samt værdireguleringer indregnes i resultatopgørelsen, uanset om de er realiserede eller urealiserede.

Transaktioner i fremmed valuta omregnes til danske kroner til transaktionsdagens valutakurs. Ved opgørelse af dagsværdien af aktiver og forpligtelser i fremmed valuta sker omregningen til lukkekursen for den pågældende valuta på balancedagen. Såvel realiserede som urealiserede valutakursgevinster og -kursstab medtages i resultatopgørelsen under posten kursreguleringer.

Resultatopgørelse og anden totalindkomst

Medlemsbidrag

Medlemsbidrag, engangsindskud og overførsler fra pensionsordninger medtages i resultatopgørelsen for den periode, de vedrører. Indtægten er fratrukket arbejdsmarkedsbidrag.

Indtægter fra tilknyttede og associerede virksomheder

Pædagogernes Pensions forholdsmæssige andel af det samlede resultat i datterselskaber og associerede virksomheder.

Indtægter af investeringsejendomme

Resultat af driften af investeringsejendomme efter fradrag af udgift til ejendomsadministration. Reguleringer til dagsværdien af investeringsejendomme er indeholdt i posten kursreguleringer.

Renteindtægter og udbytter m.v.

Indeholder renter af obligationer, andre værdipapirer, indlån og tilgodehavender. Herudover indgår modtagne udbytter og provisionsindtægter på finansielle aktiver. Periodiserede og beregnede ikke forfaldne poster er medtaget.

Kursreguleringer

Såvel realiserede som urealiserede kursgevinster og -tab indgår i resultatopgørelsen under posten "Kursreguleringer" og opgøres ud fra ultimo- eller realisationsværdien i forhold til primo balancen eller anskaffelsesprisen, hvis aktivet er erhvervet i regnskabsåret. Værdireguleringer samt gevinster og tab, der kan henføres til valutakursforskelle ved omregning til danske kroner, indgår ligeledes under denne post.

Renteudgifter

Posten indeholder primært renteudgifter i forbindelse med REPO-forretninger.

Administrationsomkostninger

Administrationsomkostninger opdeles i administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed og pensionsmæssige driftsomkostninger. Omkostninger, som ikke umiddelbart kan henføres til en af disse kategorier, fordeles på basis af en vægtet arbejdstidsfordeling.

Administrationsomkostninger består af et administrationshonorar i henhold til administrationsaftalen med Forca A/S samt direkte afholdte omkostninger, der ikke er omfattet af aftalerne. Fordelingen af indirekte afholdte omkostninger er sket ud fra et skønnet forbrug af omkostninger vedrørende henholdsvis pensions- og investeringsvirksomhed. Derudover omfatter administrationsomkostninger løn og gager samt sociale omkostninger, pensioner samt andre administrationsomkostninger, herunder årets af- og nedskrivninger på materielle aktiver mv.

Posten administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed indeholder desuden omkostninger ved køb og salg af værdipapirer, forvaltningsafgifter samt henførte omkostninger til administration af investeringsvirksomheden.

Pensionsafkastskat

I pensionsafkastskat ("PAL-skat") indgår individuel PAL og institut PAL. Individuel PAL er skat af det beløb, der er tilskrevet det enkelte medlems depot i regnskabsåret reduceret for PAL for friholdte medlemmer. Institut PAL er forskellen mellem individuel PAL før PAL for friholdte medlemmer og skat af årets samlede investeringsafkast reduceret med omkostninger til formueforvaltning samt korrigeret for lempelser for skat betalt i udlandet.

Pensionsafkastskat, der påhviler det pensionsafkastskattepligtige afkast indgår i resultatopgørelsen, uanset om pensionsafkastskatten er aktuel eller først skal betales i senere perioder.

Udbetalte ydelser

Udbetalte ydelser indeholder årets udbetalte pensionsydelse.

Ændring i pensionshensættelser

Årets ændringer i pensionshensættelserne.

Overført investeringsafkast

Den del af det samlede investeringsafkast (efter PAL-skat), der kan henføres til egenkapitalen i henhold til contributionsbekendtgørelsen og de regler Pædagogernes Pension har anmeldt til Finanstilsynet.

Pensionsteknisk resultat

Det pensionstekniske resultat er fratrukket overført formueafkast, der udgør egenkapitalens andel af formueafkast med fradrag af PAL-skat.

Pensionsafkastskat for egenkapitalen

I Pensionsafkastskat for egenkapitalen indgår den PAL-skat, der påhviler egenkapitalens andel af det pensionsafkastskattepligtige afkast.

Anden totalindkomst

Anden totalindkomst præsenteres i forlængelse af resultatopgørelsen og indeholder poster, der efter gældende regler indregnes som anden totalindkomst. Pædagogernes Pension og koncernen har på nuværende tidspunkt ingen poster, som indregnes under anden totalindkomst.

Balance

Materielle aktiver

Driftsmidler, der vedrører biler, måles på tidspunktet for første indregning til kostpris og efterfølgende til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger. Afskrivningsperioden er 5 år.

Investeringsejendomme

Investeringsejendomme måles til en beregnet dagsværdi efter afkastmetoden i henhold til Finanstilsynets vejledning. Dagsværdien opgøres på grundlag af den enkelte ejendoms forventede driftsafkast efter markedsforholdene og et til ejendommen knyttet forrentningskrav. Såfremt driftsafkastet efter markedsforholdene ikke umiddelbart kan opnås, er der ved værdiansættelsen taget højde herfor.

Da Pædagogernes Pensions domicilejendom udgør en ubetydelig andel (under 20 pct.) af en større investeringsejendom, behandles den samlede ejendom inklusiv domicilejendommen som en investeringsejendom.

Investeringsejendomme, som er sat til salg, måles til en forventet salgspris. Hvis ejendommen sælges som udstykkede ejerlejligheder, reguleres den forventede salgspris med et fradrag svarende til usikkerheden på grund af den tidsmæssige forskydning i salget af lejlighederne.

Ejendomme under opførelse indregnes til en værdi, der svarer til de afholdte opførelsesudgifter.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder indeholder dattervirksomheder, hvor Pædagogernes Pension har bestemmende indflydelse. Det er som udgangspunkt tilfældet, når Pædagogernes Pension har mere end 50 pct. af

stemmerettighederne. Det vurderes dog for den enkelte virksomhed, om Pædagogernes Pension har reel indflydelse ud fra muligheden for at påvirke aktiviteter, ledelsesstruktur og andre væsentlige økonomiske dispositioner.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder er opgjort efter koncernens regnskabspraksis, og måles til den forholdsmæssige andel af den regnskabsmæssige indre værdi med udgangspunkt i virksomhedens senest aflagte årsrapport.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder, der ikke ejes 100 pct. af Pædagogernes Pension, indarbejdes fuldt ud i koncernregnskabet. Minoritetsandelene vises herefter på separate linjer i hhv. resultatopgørelsen og under egenkapitalen.

Da investeringsforeninger og afdelinger heraf, der er under Pædagogernes Pensions kontrol, i al væsentlighed vedrører investeringsaktiver tilknyttet markedsrente produkter, indgår de som investeringsforeningsandele i Pædagogernes Pensions regnskab.

Udlån til tilknyttede virksomheder

Koncerninterne lån ydes i henhold til skriftlige aftaler og er på markedsvilkår. Måles efter første indregning til amortiseret kostpris.

Kapitalandele i associerede virksomheder

Kapitalandele i associerede virksomheder indeholder virksomheder, hvor Pædagogernes Pension som udgangspunkt har mellem 20 og 50 pct. af stemmerettighederne. Det vurderes dog for den enkelte virksomhed, om Pædagogernes Pension har reel indflydelse ud fra muligheden for at påvirke aktiviteter, ledelsesstruktur og andre væsentlige økonomiske dispositioner.

Kapitalandele i associerede virksomheder måles til den forholdsmæssige andel af den regnskabsmæssige indre værdi med udgangspunkt i virksomhedens senest aflagte årsrapport.

Andre finansielle investeringsaktiver

Andre finansielle investeringsaktiver, der består af aktier, investeringsforeningsandele, obligationer, indlån i kreditinstitutter og afledte finansielle instrumenter måles til dagsværdi. Køb og salg af finansielle investeringsaktiver indregnes på afregningsdatoen. Dagsværdien af børsnoterede finansielle investeringsaktiver fastsættes ud fra lukkekursen på balancedagen eller, hvis en sådan ikke foreligger, en anden offentliggjort kurs, der må antages bedst at svare hertil. Dagsværdien af udtrukne børsnoterede obligationer opgøres som nutidsværdi af obligationerne. Dagsværdien af unoterede finansielle investeringsaktiver fastlægges ved hjælp af værdiansættelsesmetoder, der har til formål at fastlægge den transaktionspris, som ville fremkomme i en handel på måletidspunktet imellem uafhængige parter.

Værdipapirer, der er solgt som led i salgs- og tilbagekøbsforretninger, beholdes i balancen under den respektive hovedpost (typisk obligationer), det modtagne beløb indregnes og forrentes som gæld til modparten. Værdipapirer erhvervet som led i salgs- og tilbagekøbsforretninger optages som tilgodehavender hos modparten, og afkastet indregnes under renter.

Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter

Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter udgør de samlede depoter pr. aldersgruppe ekskl. gæld til kreditinstitutter i forbindelse med REPO-forretninger. Indregning og måling sker efter samme principper som anført for øvrige investeringsaktiver.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles efter første indregning til amortiseret kostpris med fradrag af nedskrivninger ved værdiforringelse.

Udskudt pensionsafkastskat

Udskudt pensionsafkastskat opstår fra uudnyttede underskud vedrørende institut beskatningsgrundlaget fra indværende eller tidligere år.

Udskudt pensionsafkastskat mindskes i fremtidige overskud i institut beskatningsgrundlaget.

Den del af Pædagogernes Pensions udskudte pensionsafkastskat, der er opstået i forbindelse med udlodning til medlemmer, der ikke er udnyttet inden for 5 år fra den udskudte pensionsafkastskats oprindelses år, vil Pædagogernes Pensions kunne få udbetalt af SKAT.

Likvide beholdninger

Likvide beholdninger består af indlån i kreditinstitutter, der ikke er aftaleindskud. Likvide beholdninger måles til dagsværdi.

Periodeafgrænsningsposter (aktiver)

Periodeafgrænsningsposter omfatter tilgodehavende renter og optjent leje samt afholdte omkostninger, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris.

Eventualaktiver

Der oplyses om aktiver, der eksisterer på balancedagen på baggrund af tidligere begivenheder i regnskabsåret, som kan medføre fremtidige økonomiske fordele for Pædagogernes Pension, men hvor værdien og eksistensen først bekræftes af en begivenhed, der er uden for Pædagogernes Pensions kontrol.

Egenkapital

Egenkapital består af sikkerhedsfond, overført resultat og minoritetsinteresser.

Sikkerhedsfond

Sikkerhedsfondens midler kan efter tilladelse fra Finanstilsynet anvendes til dækning af tab ved afvikling af de pensionsmæssige forpligtelser eller på anden måde til fordel for de forsikrede.

Minoritetsinteresser

Posten omfatter minoritetsinteressernes andel af egenkapitalen.

Hensættelser til markedsrenteprodukter

Hensættelser til markedsrenteprodukter opgøres som markedsværdien af investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter på balancedagen, inkl. den del af gæld angående afledte finansielle instrumenter og gæld til kreditinstitutter, der vedr. markedsrenteprodukter, jf. note 10.

Fortjenstmargen på pensionskontrakter

Fortjenstmargen er nutidsværdien af den endnu ikke optjente fortjeneste på kontrakterne, og som forventes indregnet i resultatopgørelsen i takt med, at der ydes forsikringsdækning under kontrakten. Med baggrund i Pædagogernes Pensions anmeldelser er fortjenstmargen opgjort til 0 kr.

Hensættelser til gennemsnitsrenteprodukter

Pensionshensættelserne udgør Pædagogernes Pensions samlede forpligtelser over for medlemmerne.

Pensionshensættelserne består af Garanterede ydelser, Individuelt bonuspotentiale, Kollektivt bonuspotentiale og Risikomargen. Pensionshensættelserne er regnet ud fra EIOPAs rentekurve uden tillæg.

Garanterede ydelser

Garanterede ydelser opgøres som markedsværdien af de forventede betalingsstrømme for hver forsikring. Markedsværdien beregnes ved diskontering de enkelte betalinger med en rente opgjort af den europæiske tilsynsmyndighed EIOPA reduceret med pensionsafkastskat. Garanterede ydelser indeholder et skønnet beløb til dækning af fremtidige forsikringsydelse, som stammer fra forsikringsbegivenheder indtruffet i regnskabsåret, men som endnu ikke var anmeldt på balancedagen.

Individuelt bonuspotentiale

Individuelt bonuspotentiale er værdien af forpligtelser til at yde bonus på baggrund af den enkelte bonusberettigede forsikrings depot.

Kollektivt bonuspotentiale

Kollektivt bonuspotentiale er forsikringsbestandens andel af realiserede resultater, som er hensat kollektivt til de bonusberettigede forsikringer.

Risikomargen

Risikomargen er det forventede beløb for, at en anden pensionsvirksomhed vil overtage risikoen for at afvikle bestanden. Risikomargen dækkes så vidt muligt af forsikringernes individuelle eller kollektive bonuspotentiale – eller subsidiært kapitalgrundlaget.

Dødeligheds-, invalide- og genkøbsforudsætninger m.v.

Dødeligheds-, invalide- og genkøbsforudsætninger m.v. er skønnet ud fra en analyse af de konstaterede forhold. Parametrene vedrørende dødelighed er for ikke-invalide fastsat i forhold til Finanstilsynets benchmark for levetid og med indregning af forventet levetidsforbedring. For invalide er der fastsat en særskilt højere dødelighed.

Omkostningsforudsætningerne

Omkostningsforudsætningerne er skønnet ud fra Pædagogernes Pensions nuværende omkostningsforhold. Der er ikke indregnet forventede fremtidige forbedringer af omkostningsniveauet i Pædagogernes Pension.

Afledte finansielle instrumenter

Afledte finansielle instrumenter måles til dagsværdi på balancedagen. Værdireguleringer føres i resultatopgørelsen under kursreguleringer.

Gæld til kreditinstitutter

Gæld til kreditinstitutter måles til amortiseret kostpris.

Skyldig pensionsafkastskat

Skyldig pensionsafkastskat indregnes i balancen med det beløb, der er beregnet på grundlag af årets forventede PAL-skattepligtige indkomst, modregnet indbetalte aconto-skatte.

Aktuelle skatteaktiver og -forpligtelser indregnes i balancen med det beløb, der kan beregnes på grundlag af årets forventede skattepligtige indkomst,

Anden gæld

Anden gæld består primært af skyldig A-skat, AMB, moms og administrationsomkostninger, beregnet feriepengeforpligtelse samt mellemværende med lejere ultimo året og måles til kostpris.

Periodeafgrænsningsposter (passiver)

Periodeafgrænsningsposter (passiver) omfatter modtagne indtægter, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris.

Eventualforpligtelser

Der oplyses om eventualforpligtelser og andre forpligtende aftaler, som kan, men sandsynligvis ikke vil, kræve et træk på koncernens ressourcer. Endvidere oplyses om aktuelle forpligtelser, der ikke er indregnet, idet det ikke er sandsynligt, at forpligtelsen vil medføre træk på koncernens ressourcer.

Hoved- og nøgletal

Hoved- og nøgletal er opstillet i overensstemmelse med Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser.

	Pensionskassen		Koncernen	
	30.06.2018	31.12.2017	30.06.2018	31.12.2017
Note 2				
Overført resultat				
Overført resultat pr. 1. januar	3.783.996	3.609.022	3.783.996	3.609.022
Overført af årets resultat	-59.284	174.974	-59.284	174.974
Overført resultat, i alt	3.724.712	3.783.996	3.724.712	3.783.996
Note 3				
Kapitalgrundlag				
Kapitalgrundlag:				
Egenkapital	3.843.698	3.902.982	3.846.233	3.904.525
Skatteaktiver i likvidationssituation	-81.489	-66.391	-81.489	-66.391
Kapitalgrundlag, i alt	3.762.209	3.836.592	3.764.744	3.838.134
Egenkapitalens skyggekonto				
Saldo pr. 1. januar	0	52.490		
Egenkapitalens andel af valgbonus og pensionistbonus mv.	-97.802	-174.380		
Beregnet forrentning af egenkapitalen iht. kontribution	38.517	296.863		
Overført fra resultatopgørelsen	59.284	-174.973		
Saldo pr. 30. juni	0	0		
Note 4				
Hensættelser til markedsrenteprodukter				
Pensionshensættelser pr. 1. januar	56.508.326	51.066.222	56.508.326	51.066.222
Retrospektive hensættelser pr. 1. januar	56.508.326	51.066.222	56.508.326	51.066.222
Bruttobidrag	1.290.670	2.473.407	1.290.670	2.473.407
Rentetilskrivning	512.684	3.988.449	512.684	3.988.449
Pensionsydelse	-629.337	-1.130.535	-629.337	-1.130.535
Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	-19.750	-38.860	-19.750	-38.860
Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	-1.894	6.912	-1.894	6.912
Reserveflyt: Erstatningshensættelse	0	-244	0	-244
Reserveflyt: Transformation 1.1.2016	-122	-171	-122	-171
Reserveflyt: Overgang til markedsrente	20	11	20	11
Reserveflyt: Pensionering pensionspakken	0	-10	0	-10
Reserveflyt: Pensionering regulativ 1-6	-539	-41	-539	-41
Reserveflyt: Ved bidragsfritagelse	-6.712	-11.820	-6.712	-11.820
Betaling af tilvækst for IBNS, erstatningshensættelse og midlertidige bidragsfritagelser	1.785	-17.543	1.785	-17.543
Transformationsbonus 1.1.2016	97.954	174.376	97.954	174.376
Kompensation (og afskrivning af skyldig beløb) ved pensionering regulativ 1-6	-6	4	-6	4
Overført til risikokonto	1.515	-5.530	1.515	-5.530
Andet	2.082	3.699	2.082	3.699
Retrospektive hensættelser pr. 30. juni	57.756.675	56.508.326	57.756.675	56.508.326
Hensættelser til markedsrenteprodukter, i alt	57.756.675	56.508.326	57.756.675	56.508.326

	Pensionskassen		Koncernen	
	30.06.2018	31.12.2017	30.06.2018	31.12.2017
Note 5				
Hensættelse til gennemsnitsrenteprodukter				
Pensionshensættelser pr. 1. januar	4.034.096	3.933.291	4.034.096	3.933.291
Kollektivt bonuspotentiale pr. 1. januar	-1.714.915	-1.504.928	-1.714.915	-1.504.928
Akkumuleret værdiregulering pr. 1. januar	-127.095	-162.787	-127.095	-162.787
Risikomargen pr. 1. januar	-15.349	-15.357	-15.349	-15.357
Retrospektive hensættelser pr. 1. januar	2.176.738	2.250.219	2.176.738	2.250.219
Bruttobidrag	141.303	280.845	141.303	280.845
Rentetilskrivning	12.603	26.849	12.603	26.849
Pensionsydelse	-199.326	-380.844	-199.326	-380.844
Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	-1.678	-3.359	-1.678	-3.359
Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	5.293	-35.501	5.293	-35.501
Reserveflyt: Erstatningshensættelse	0	244	0	244
Reserveflyt: Overgang til markedsrente	-20	-11	-20	-11
Reserveflyt: Transformation 1.1.2016	122	171	122	171
Reserveflyt: Pensionering pensionspakken	0	10	0	10
Reserveflyt: Pensionering regulativ 1-6	539	41	539	41
Reserveflyt: Ved bidragsfritagelse	6.712	11.820	6.712	11.820
Transformationsbonus 1.1.2016 (efter PAL)	-146	3	-146	3
Overgangsbonus (efter PAL)	1	1	1	1
Transformationsstyrkelse 1.1.2016	-1	1	-1	1
Betaling af tilvækst for IBNS, erstatningshensættelse og midlertidige bidragsfritagelser	-1.785	17.543	-1.785	17.543
Andet	281	8.707	281	8.707
Retrospektive hensættelser pr. 30. juni	2.140.636	2.176.738	2.140.636	2.176.738
Kollektivt bonuspotentiale pr. 30. juni	1.747.202	1.714.915	1.747.202	1.714.915
Akkumuleret værdiregulering pr. 30. juni	114.813	127.095	114.813	127.095
Risikomargen	14.762	15.349	14.762	15.349
Hensættelse til gennemsnitsrenteprodukter, i alt	4.017.413	4.034.096	4.017.413	4.034.096
Anvendt individuelt bonuspotentiale	14.762	15.349	14.762	15.349
Hensættelse til gennemsnitsrenteprodukter kan specificeres således:				
Alle rentegrupper, samlet	2.397.520	2.415.590		
Gruppeliv	47.276	52.764		
Risikogrupper, samlet	1.572.616	1.565.742		
	4.017.413	4.034.096		
Kollektivt bonuspotentiale kan specificeres således:				
Afdeling D (rentegruppe)	174.586	149.172	174.586	149.172
Risikogrupper	1.572.616	1.565.742	1.572.616	1.565.742
Kollektivt bonuspotentiale, i alt	1.747.202	1.714.915	1.747.202	1.714.915

